

Δημιουργική Εργασία 2018

ΤΑΞΗ Β΄2

Μάθημα: Ιστορία

Θέμα : Θαλασσοπόροι

Υπεύθυνη: Βασιλική Βογιατζή, ΠΕ02

Ομάδα: Αναστασία Κατσιόλα

Φιλώ Κρίνου

Κωνσταντούδα Νάγια

Νασιού Ευαγγελία

Οι μεγάλες εξερευνήσεις

Οι ευρωπαίοι άρχισαν, από τα τέλη του 13ου αιώνα, να επεκτείνουν τη γνώση τους για τον κόσμο. Πρώτα ταξιδεύοντας προς τα ανατολικά: Ο Μάρκο Πόλο έφτασε τότε μέχρι την Κίνα ανοίγοντας τον δρόμο του μεταξιού, μαζί με αυτόν της γνώσης.

Περισσότερο από ενάμιση αιώνα αργότερα, το 1492, ο Χριστόφορος Κολόμβος, προσπαθώντας να βρει δρόμο προς τις Ινδίες πλέοντας προς τα δυτικά, ανακαλύπτει την Αμερική. Σχεδόν συγχρόνως ο Μπαρτολομέ Ντίαζ φτάνει στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, το νοτιότερο άκρο της αφρικανικής ηπείρου, ενώ λίγα χρόνια αργότερα, ο Βάσκο ντα Γκάμα το παραπλέει και φτάνει στην Ινδία πλέοντας ανατολικά.

Τον 16ο αιώνα ο Φερδινάνδος Μαγγελάνος παραπλέει και την αμερικανική ήπειρο μέσα από τον πορθμό που μέχρι σήμερα φέρει το όνομά του. Ένα από τα πλοία της αποστολής της οποίας ηγείτο θα κάνει για πρώτη φορά τον γύρο της γης πλέοντας προς τα δυτικά, ο ίδιος όμως δεν θα καταφέρει να εκπληρώσει το όνειρό του, αφού θα σκοτωθεί σε μια συμπλοκή στη νήσο Γκουάμ.

Έτσι, μέσα σε δύο περίπου αιώνες οι ευρωπαίοι θα υπερδιπλασιάσουν τον γνωστό τους κόσμο, βρίσκοντας νέους τόπους στους οποίους θα δραστηριοποιούνταν. Η δραστηριότητά τους αυτή δεν ήταν πάντα επωφελής για τον κόσμο, οδήγησε όμως σιγά-σιγά στον σημερινό κόσμο όπως τον ξέρουμε.

Μάρκο Πόλο

Στα 17 χρόνια που ακολούθησαν ο Μάρκο Πόλο αποκτώντας την εμπιστοσύνη του Χαν, που τον διόρισε σύμβουλό του και τον έστειλε σε διάφορες αποστολές, ταξίδεψε σε διάφορα μέρη της Κίνας, γνωρίζοντας περιοχές που δεν είχε φθάσει ποτέ Ευρωπαίος. Το 1292, ο Μάρκο αναχώρησε για την Ευρώπη, σταματώντας στην Περσία για μια τελευταία αποστολή που του είχε αναθέσει ο Χαν. Το 1295, εικοσιτέσσερα χρόνια μετά την αναχώρησή του, ο Μάρκο Πόλο επέστρεψε στη Βενετία. Εκείνη την εποχή η Ιταλία δεν υπήρχε ως χώρα και η πόλη της Βενετίας ήταν ένα ξεχωριστό κράτος. Όταν ξέσπασε πόλεμος ανάμεσα στη Βενετία και στη γειτονική πόλη-κράτος της Γένοβας, ο Μάρκο Πόλο συνελήφθη και φυλακίστηκε από τους Γενουάτες. Στη φυλακή διηγήθηκε τις περιπέτειές του στο συγκαταρούμενό του συγγραφέα Ρουσιτισέλλο. Έτσι, η ιστορία του Μάρκο Πόλο, οι εμπειρίες και όλα τα θαυμαστά τα οποία έζησε στην Ασία, έγιναν βιβλίο.

Παρατηρητικός και εξαιρετικά έξυπνος ο Μάρκο Πόλο περιέγραψε στις διηγήσεις του και έκανε γνωστά τα ήθη και τα έθιμα, τα γνωρίσματα λαών εντελώς άγνωστων στη Δύση. Για εκατοντάδες χρόνια μετά, οι περιπέτειες του Μάρκο Πόλο ήταν οι

μόνες πληροφορίες που είχαν οι Ευρωπαίοι για την Κίνα και την Άπω Ανατολή. Σχεδόν 200 χρόνια μετά, ο Χριστόφορος Κολόμβος χρησιμοποίησε στοιχεία από το έργο του Μάρκο Πόλο για να υπολογίσει την απόσταση που θα έπρεπε να διασχίσει κανείς από τα δυτικά για να φτάσει στην Κίνα. Ο Μάρκο Πόλο πέθανε σε ηλικία εβδομήντα ετών (το 1324). Παρόλο που είναι βέβαιο ότι δεν ήταν ο πρώτος Ευρωπαίος που έφθασε στην Κίνα (ο πατέρας του και ο θείος του είχαν ταξιδέψει εκεί νωρίτερα, χωρίς αυτόν), ήταν ο πρώτος που διηγήθηκε τις εντυπώσεις του (έμεινε στην ιστορία ως «ο άνθρωπος με τις χίλιες ιστορίες»).

Βάσκο ντα Γκάμα

Ο Βάσκο ντα Γκάμα (Vasco da Gama) ήταν μεγάλος Πορτογάλος θαλασσοπόρος ο οποίος πρώτος συνέδεσε θαλάσσια την Ευρώπη με την Ινδία κάνοντας των περίπλου της Αφρικής.

Για μια δεκαετία περίπου οι προσπάθειες του ήταν χωρίς επιτυχία. Το 1488 ο Βαρθολομαίος Ντιάζ τον πρόλαβε και έφτασε πρώτος στο Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας. Το 1497, στις 8 Ιουλίου, ο Βάσκο ντα Γκάμα απέπλευσε από την Λισσαβώνα με 4 πλοία και 169 άνδρες για πλήρωμα. Με ενδιάμεσους σταθμούς τα νησιά του Πράσινου Ακρωτηρίου και την Αγία Ελένη έφτασε στο Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας στις 8 Νοεμβρίου. Από εκεί και πέρα οι δυσκολίες της αποστολής γίνονται πολλές και μεγάλες, με σημαντικότερη την ασθένεια των ανδρών του από σκορβούτο λόγω έλλειψης νωπής τροφής και λαχανικών. Τον Μάρτιο του 1498 έφτασε στην Μοζαμβίκη και στις 12 Απριλίου έφτασε στο Μαλίντι της σημερινής Κένυας. Από εκεί με την βοήθεια πλοηγού που του παραχώρησε ο τοπικός φύλαρχος ξεκίνησε για την Καλικούτ της Ινδίας όπου έφτασε τον Μάιο του 1498.

Φερδινάνδος Μαγγελάνος

Ηγήθηκε της αποστολής που πέτυχε τον πρώτο περίπλου της Γης. Δεν κατάφερε να ολοκληρώσει το ταξίδι του προς τα Δυτικά, καθώς σκοτώθηκε από ιθαγενείς στρατιώτες του φύλαρχου Λάπου Λάπου στη μάχη του Μακτάν στο Μακτάν των Φιλιππίνων. Παρόλα αυτά, έγινε ένας από τους πρώτους ανθρώπους που διέσχισε όλους τους μεσημβρινούς της Γης. Έγινε επίσης ο πρώτος που ηγήθηκε μιας ευρωπαϊκής αποστολής προς τα δυτικά της Ευρώπης και την Ασία, και που διέσχισε τον Ειρηνικό Ωκεανό.

Ο Μαγγελάνος ο δεύτερος μετά τον Κολόμβο μεγάλος θαλασσοπόρος, τον οποίο «έχασαν» οι Πορτογάλοι και αξιοποίησαν οι Ισπανοί για τις εξερευνήσεις των θαλασσών. Είναι ευεξήγητο λοιπόν γιατί, μέχρι τη στιγμή της εκκινήσεως, έπρεπε το πλήρωμα του Μαγγελάνου να αντιμετωπίσει διάφορες δολιοφθορές στα πλοία που προκαλούσαν πράκτορες της Πορτογαλίας.

Έτσι ξεκίνησε ο Μαγγελάνος στις 20 Σεπτεμβρίου του 1519 για τον περίπλου της γης από το λιμάνι Σανλούκαρ ντε Μπαρραμέδα επιβαίνοντας της караβέλλας Σαντίσιμα Τρινιτάντ (“Παναγία Τριάς”), 140 μόλις τόννων με άλλα τέσσερα μικρότερα πλοία των οποίων τα πληρώματα αποτελούσαν 280 περίπου άνδρες, Πορτογάλοι, Γάλλοι και Φλαμανδοί. Στα πληρώματα αυτά συμμετείχαν και ο ιστοριογράφος της αποστολής Πορτογάλλος Ντουάρτε Μπαρμπόζα και ο βερονέζος Φραντσέσκο Πιγκαφέτε.

Ο Μαγγελάνος αφού πέρασε τα Κανάρια νησιά, το Πράσινο Ακρωτήριο και τις Βραζιλιάνικες ακτές στις 13 Δεκεμβρίου 1519 εισέπλεε στο Κ. του Ρίο ντε Τζανέιρο. Στις 10 Ιανουαρίου 1520 ανακαλύπτει τη στομαλίμνη του Ρίο ντε Λα Πλάτα και στις 31 Μαΐου 1520 τον λιμένα Σαν Γουλιάνο. Όμως προχωρώντας προς Νότο και βρίσκοντας έρημες ακτές τα πληρώματα άρχισαν να δυσφορούν. Από 1ης Απριλίου είχαν αρχίσει να στασιάζουν. Τότε ο Μαγγελάνος αποκεφάλισε τους στασιαστές ενώ σε 40 ναύτες απέδωσε χάρη. Την ίδια εποχή ήλθε σε επαφή με τους ιθαγενείς «Τελουέλχους», τους γιγαντόσωμους Παταγώνες. Όμως ένα από τα πλοία του το «Σαντιάγκο» ναυάγησε σε νότιο εξερευνητικό πλου παρά τη «Σάντα Κρουζ», διασωθέντος όμως του πληρώματος.

ΠΥΘΕΑΣ

Δυστυχώς λίγα πράγματα γνωρίζουμε για τον μεγάλο αυτό Έλληνα θαλασσοπόρο που έζησε στην Μασσαλία κατά τον 4ο Αιώνα πΧ. Η παράδοση λέει πως ήταν από τους πρώτους επιστήμονες - ωκεανογράφους, όπως θα το λέγαμε σήμερα, που διέσχισε τις θάλασσες της Αρχαιότητας.

Αστρονόμος με ταλέντο, καθόρισε το γεωγραφικό πλάτος της Μασσαλίας και διατύπωσε θεωρίες σχετικά με το ρεύμα του Κόλπου. Επίσης, διατύπωσε την πρώτη επιστημονική υπόθεση σχετικά με τα αίτια των παλιρροιών.

Η σπουδαιότερη αποστολή που οργάνωσε διήρκεσε έξι ολόκληρα χρόνια, ξεκινώντας από την Μασσαλία με προορισμό την βόρειο Θάλασσα και πάλι επιστροφή στην Μασσαλία.

Πέρασε το Γιβραλτάρ, πέρασε την Ισπανία, την Ακουϊτανία, την Αρμορική, διέσχισε την Μάγχη και τον πορθμό του Καλαί, έφτασε στην Μεγάλη Βρετανία, την οποία και εξερεύνησε λεπτομερώς και μπήκε στη Βόρειο θάλασσα με πιθανότερο τελικό προορισμό την Ισλανδία. Σε εκείνο το σημείο περιέγραψε με πολλές λεπτομέρειες την παγωμένη θάλασσα και ήταν η πρώτη αναφορά σε αυτή. Επίσης και έδωσε ακριβή ιδέα σχετικά με την διάρκεια της μέρας και της νύχτας στον βόρειο πολικό κύκλο.

Ο Πυθέας έγινε πολύ γρήγορα διάσημος και μνημονεύτηκε σε πολλά γραπτά νεότερων του εξερευνητών και γεωγράφων.

Ο πρώτος που μνημόνευσε το ταξίδι του Πυθέα ήταν ο Δικαίαρχος, ένας μαθητής του Αριστοτέλη, και με βάση αυτή την αναφορά μπορούμε να υποθέσουμε πως το ταξίδι του πραγματοποιήθηκε μεταξύ 320 και 310 πΧ.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ - ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΝΤΕ ΜΠΟΥΓΚΑΙΝΒΙΛ

Υπήρξε ένας από τους πρώτους θαλασσοπόρους που διέσχισε τους ωκεανούς, όχι μόνο ως ναυτικός αλλά και ως επιστήμονας.

Γεννήθηκε στο Παρίσι το 1729 και από το 1756 έγινε μέλος της Βασιλικής εταιρείας του Λονδίνου.

Αξιωματικός στο Μόνκαλμ του Καναδά, ονομάζεται πλοίαρχος το 1763 και βάζει γρήγορα σε εφαρμογή το σχέδιο του, να πραγματοποιήσει το γύρο του κόσμου.

Παρά τις σημαντικές δυσκολίες, πετυχαίνει να παρουσιάσει κάποια νέα άποψη για τις θάλασσες. Χάρη σε αυτόν, κάποια θαλάσσια φαινόμενα γίνονται κατανοητά και μάλιστα προβλέψιμα ως ένα βαθμό.

Από το 1766 έως και το 1769 συνεχίζει την περιπέτεια του και τις έρευνες του και περνά από τον πορθμό του Μαγγελάνου, τον Ειρηνικό, την Ταϊτή, τα νησιά Σαμόα, την Αυστραλία, την Νέα Γουινέα, τον Ινδικό Ωκεανό και το ακρωτήριο της καλής Ελπίδος.

Ο γύρος του κόσμου τερματίζεται στο Σαιν-Μαλό. Η συνεισφορά του στην ανθρώπινη γνώση είναι

αποφασιστική για τον πλούτο αλλά και για την ακρίβεια των πληροφοριών του.

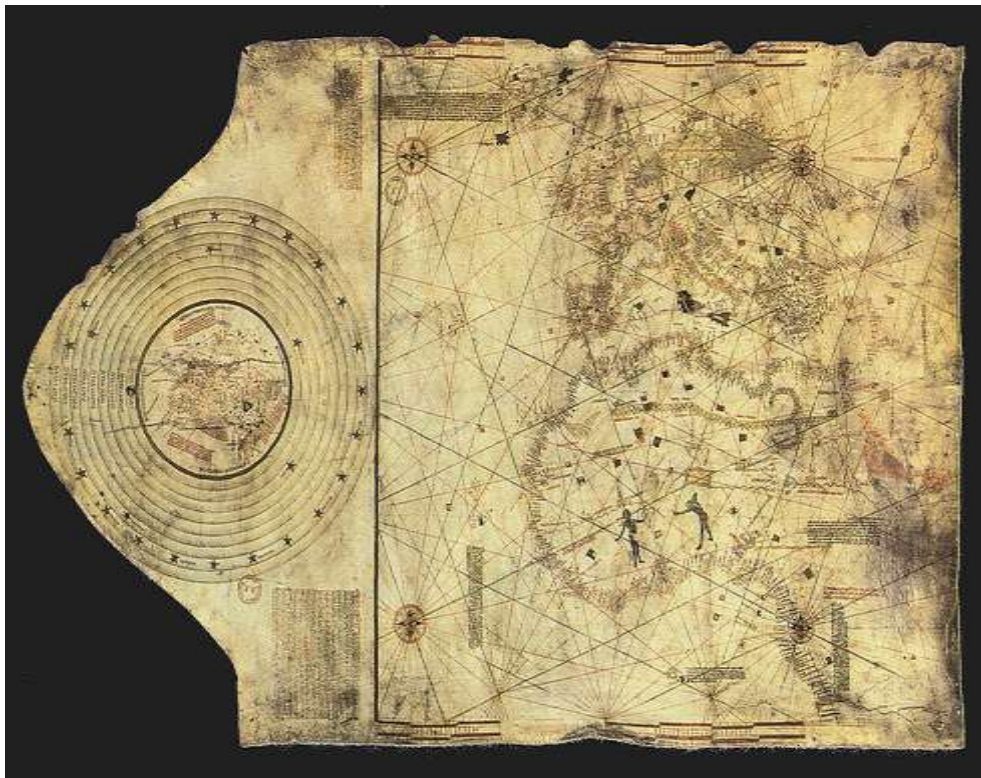
Η επιστροφή του, του επεφύλασσε άσχημες εκπλήξεις, λόγω των αναταραχών εκείνης της εποχής,

και από καθαρή τύχη γλίτωσε την λαιμητόμο.

Στην υπόλοιπη ζωή του δεν ασχολήθηκε πάλι με τα ταξίδια και προτίμησε την οικογενειακή γαλήνη

του..

Χριστόφορος Κολόμβος - η ανακάλυψη της Αμερικής

Χάρτης του τότε γνωστού κόσμου, κατασκευασμένος στο χαρτογραφικό εργαστήριο του Βαρθολομαίου και του Χριστόφορου Κολόμβου στη Λισαβόνα, γύρω στο 1490.

Το πρώτο ταξίδι του Κολόμβου

Το πρώτο ταξίδι του Κολόμβου ξεκίνησε στις 3 Αυγούστου 1492, από το ισπανικό λιμάνι του Πάλος, στη νότια Ανδαλουσία. Ο στολίσκος περιελάμβανε τρία πλοία, τη ναυαρχίδα 'Santa Maria' (Σάντα Μαρία) με κυβερνήτη τον ίδιο τον Κολόμβο και τις

καραβέλες 'Pinta' (Πίντα) και 'Nina' (Νίνια) με κυβερνήτες, αντίστοιχα, του αδελφούς Μαρτίν Αλόνθο Πινθόν και Βιθέντε Γιάνιες Πινθόν. Το πλήρωμα και των τριών σκαφών, συνολικά, δεν ξεπερνούσε τους 90 άνδρες. Αρχικά τα σκάφη κατευθύνθηκαν προς τα Κανάρια νησιά, όπου και παρέμειναν για 25 περίπου ημέρες (12 Αυγούστου - 6 Σεπτεμβρίου 1492). Από εκεί κινήθηκαν προς τα δυτικά και κατόπιν προς τα νοτιοδυτικά, πλέοντας σε θάλασσες αχαρτογράφητες, δίχως επαφή με στεριά. Αναφέρεται ότι ύστερα από πολλές ημέρες συνεχούς πλου τα πληρώματα άρχισαν να αποθαρρύνονται και παρουσιάστηκαν, μάλιστα, κρούσματα απειθαρχίας.

Στις 12 Οκτωβρίου 1492 ο στολίσκος έφτασε σε ένα νησί στις σημερινές Μπαχάμες, βορειοανατολικά της Καραϊβικής. Συναντώντας τους ντόπιους ιθαγενείς, δεν ξαφνιάστηκε αλλά πίστεψε ότι βρισκόταν στην περιφέρεια της κυρίως Ασίας. Θεωρώντας μάλλον ότι είχε άθελα του προσπεράσει την Ιαπωνία, πίστεψε ότι τώρα ήταν πιο κοντά στις Ινδίες, καθώς οι άνθρωποι που αντίκρισε ήταν σκουρόχρωμοι.

Όποτε αναφερόταν σε αυτούς τους ονόμαζε, εκφραζόμενος πολύ ελεύθερα, Ινδιάνους. Η ονομασία επικράτησε αργότερα για όλους τους γηγενείς της Αμερικής.

Το νησί στο οποίο βρισκόταν ονομαζόταν από τους ντόπιους 'Γκουαναχάνι' .

Ο Κολόμβος ονόμασε το νησί '**Σαν Σαλβαδόρ**' (Άγιος Σωτήρας).

Αφού έμεινε λίγες ημέρες εκεί και ήλθε σε επαφή με τους ντόπιους, ο Κολόμβος κατήυθνε τα πλοία του νότια και στις 28 Οκτωβρίου έφτασε στην **Κούβα**. Ακολούθησε εξερεύνηση της περιοχής, με κύριο ζητούμενο την εύρεση χρυσού, και γνωριμία με τους κατοίκους, που έδειξαν απέναντι στους επισκέπτες εξαιρετικά φιλικές διαθέσεις.

Κατόπιν, ο Κολόμβος έπλευσε προς την **Αϊτή**, αποβιβάστηκε στο νησί στις 6 Δεκεμβρίου 1492 και του έδωσε το όνομα 'Ισπανιόλα'. Ακολούθησαν εξερευνητικές διεισδύσεις στην ενδοχώρα με σκοπό την ανεύρεση των περίφημων 'χρυσοφόρων πηγών'. Τα Χριστούγεννα του 1492, ύστερα από μεγάλη τρικυμία, η ναυαρχίδα 'Σάντα Μαρία' προσάραξε και ήταν αδύνατον, πλέον, να ταξιδέψει. Τότε, ο

Κολόμβος έδωσε εντολή να διαλυθεί το πλοίο και από τα υλικά του να κατασκευαστεί ένα οχυρό που το ονόμασε 'Βίγια λα Ναβιδάδ' (Πόλη των Χριστουγέννων). Εκεί εγκαταστάθηκαν 39 εθελοντές.

Στις 4 Ιανουαρίου 1493 ο Κολόμβος. Τελικά έφτασε στις 15 Μαρτίου 1493 στο λιμάνι του Πάλος, απ' όπου είχε ξεκινήσει.

ΟΡΓΑΝΑ

Ο **εξάντας** (εκ της καθαρεύουσας ο *εξάς*, του *εξάντος*), είναι ένα γωνιομετρικό όργανο χαρακτηριζόμενο και αστρονομικό που χρησιμοποιείται στη ναυσιπλοΐα, από τους ναυτιλλόμενους για τη μέτρηση υψών ουρανίων σωμάτων καθώς και κατακόρυφες ή οριζόντιες γωνίες γήινων, ή επίγειων σταθερών αντικειμένων. Βασικά, χρησιμοποιείται στη μέτρηση της γωνίας (ύψους) ενός σκοπούμενου ουράνιου σώματος (π.χ. Ήλιος, Σελήνη, Πλανήτες, Αστέρες), από τον ορίζοντα.

Ανεμοδείκτης:

Οι ανεμοδείκτες ήταν από τα πρώτα μετεωρολογικά όργανα που χρησιμοποιήθηκαν από τους θαλασσοπόρους, ήδη από την αρχαιότητα. Συνήθως, ήταν προσαρτημένος σε ένα κάθετο ραβδί στερεωμένο στην πλώρη του σκάφους, γύρω από το οποίο έστρεφε, ανάλογα με τη φορά του ανέμου. Οι ναυτικοί βλέποντας την κίνηση του ανεμοδείκτη αποφάσιζαν σε ποια θέση θα τοποθετήσουν το πανί ή τα πανιά. Ορισμένες φορές, οι ανεμοδείκτες μπορούσαν να είναι και μικρά έργα τέχνης. Ο συγκεκριμένος απεικονίζει ένα ζώο (μέσα στο όργανο) που ακολουθεί ένα άλλο

μικρότερο (στην κορυφή του οργάνου). Οι μικρές τρύπες ήταν υποδοχές για να δένονται κορδέλες και να φαίνεται καλύτερα η φορά του ανέμου. Οι μεγαλύτερες τρύπες είναι από βέλη που έχει δεχτεί ο ανεμοδείκτης (Time Life-Καπόπουλος, Παγκόσμια Ιστορία).

Αστρολάβος:

Όργανο που επινοήθηκε πριν από τον 2ο αι. π.Χ. για τη μέτρηση του ύψους των αστέρων από τον ορίζοντα ή της μεταξύ τους γωνιώδους απόστασης. Ο αστρολάβος στην πιο απλή μορφή του είναι ένας δίσκος, με διάμετρο περίπου 15 εκατοστών και με κυκλικό πλαίσιο που υποδιαιρείται σε μοίρες. Επάνω στο δίσκο είναι χαραγμένη μια ακτίνα που το άκρο της καταλήγει στο μηδέν των υποδιαιρέσεων. Στο κέντρο είναι στερεωμένος ένας κανόνας που μπορεί να στρέφεται γύρω από τον άξονά του.

Για να μετρήσει κανείς τη γωνιώδη απόσταση μεταξύ δύο αστέρων, τοποθετεί με σκόπευση τον ένα αστέρα πάνω στη χαραγμένη ακτίνα και τον άλλο πάνω στον περιστρεφόμενο κανόνα. Η γωνία διαβάζεται πάνω στο κυκλικό πλαίσιο.

Ο αρχαίος αστρολάβος τελειοποιήθηκε και διαδόθηκε από τους 'ραβες γύρω στον 10ο με 13ο αι.

Πυξίδα:

Όργανο που παρέχει άμεσο προσανατολισμό προς σταθερές κατευθύνσεις, όπως είναι ο γήινος μαγνητικός άξονας ή ο άξονας περιστροφής της Γης.

Η πυξίδα, που λέγεται και μαγνητική πυξίδα, βασίζεται στην ιδιότητα που έχουν οι μαγνητικές βελόνες να προσανατολίζονται σύμφωνα με τις δυναμικές γραμμές του γήινου μαγνητικού πεδίου και να διευθετούνται, επομένως, παράλληλα προς το επίπεδο του τοπικού μαγνητικού μεσημβρινού.

Η πυξίδα χρησιμεύει για τον προσανατολισμό πλοίων και αεροσκαφών, ακόμη όμως και οχημάτων ή πεζών που κινούνται σε περιοχή άγνωστη στην οποία δεν υπάρχουν διακριτικά σημεία.

Ο τόπος και ο χρόνος ανακάλυψης της πυξίδας παραμένουν άγνωστοι. Το ίδιο άγνωστος είναι ο τόπος και ο χρόνος της πρώτης εφαρμογής αυτών των ανακαλύψεων στη ναυτιλία. Πιθανότερο φαίνεται η πυξίδα να ανακαλύφθηκε από τους Κινέζους, οι οποίοι την χρησιμοποιούσαν ήδη γύρω στο 1100 μ.Χ.. Οι ναυτικοί

της δυτικής Ευρώπης και οι Έραβες άρχισαν να χρησιμοποιούν την πυξίδα περίπου έναν αιώνα αργότερα.

Η πρώτη ναυτική πυξίδα πιθανώς απαρτιζόταν από μαγνητισμένη βελόνα

στερεωμένη σε κομμάτι ξύλου ή καλάμιού, που επέπλεε σε δοχείο γεμάτο με νερό. Αργότερα, η βελόνα προσαρμόστηκε σε μια βάση στερεωμένη στον πυθμένα του δοχείου. Τον 13ο αιώνα προσαρμόστηκε στη βελόνα ένας δίσκος με ζωγραφισμένο ανεμολόγιο, στον οποίο ο θαλασσοπόρος μπορούσε πλέον εύκολα να διαβάσει τον προσανατολισμό του.

Κατά τον 15ο αι. έγινε αντιληπτό, πιθανώς από τον Χριστόφορο Κολόμβο, ότι η βελόνα της πυξίδας δεν καταδείκνυε τον αληθινό Βορρά από όλους τους τόπους, αλλά σχημάτιζε γωνία με τον τοπικό μεσημβρινό. Το φαινόμενο αυτό αποκαλείται απόκλιση.

Τα πλοία των ανακαλύψεων

Η Εποχή των Ανακαλύψεων, ήταν η περίοδος που οι Ευρωπαίοι ανακάλυψαν τον Πλανήτη φτάνοντας στα πέρατα του. Ήταν η εποχή που η - για πολλούς αιώνες - επικρατούσα θεωρία που ήθελε τον Κόσμο να απαρτίζεται από τρεις ηπείρους που περιβάλλονται από έναν ωκεανό (την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική) οι οποίοι, εκτός της Ευρώπης, δεν είχαν εξερευνηθεί εξολοκλήρου, ανατράπηκε με τα νέα γεωγραφικά δεδομένα που έφερναν από τα ταξίδια τους οι θαλασσοπόροι - εξερευνητές. Μέσα σε λίγους αιώνες, οι Ευρωπαίοι και πολύ περισσότερο οι υπόλοιποι πολιτισμοί του Πλανήτη, έμαθαν πως ο Κόσμος είναι πολύ μεγαλύτερος από εκείνον που γνώριζαν. Αν και η επιθυμία του ανθρώπου να εξερευνήσει την Γη υπήρχε από αρχαιότατων χρόνων, τα κατορθώματα του περιορίζονταν στα μέσα και τις ικανότητες που διέθετε τότε. Στις αρχές του 15ου αιώνα, οι Πορτογάλοι τόλμησαν ό,τι δεν τόλμησαν ολόκληρες αυτοκρατορίες πριν από εκείνους. Απέκτησαν την ικανότητα και δημιούργησαν τα μέσα ώστε να περιπλανηθούν στον άγνωστο ωκεανό που άρχιζε από της ακτές τους, ακολουθώντας τους στην συνέχεια και άλλα ευρωπαϊκά έθνη. Τα μέσα αυτά, ήταν τα πλοία τους τα οποία εξέλιξαν σύμφωνα με τις απαιτήσεις των εξερευνήσεων τους. Ας δούμε ποια ήταν τα πλοία των ανακαλύψεων.

Βάρκα

Οι βάρκες, ήταν μικρά πλοία με ένα μόνο ιστίο και ένα τετράγωνο πανί. Το μήκος τους δεν ξεπερνούσε τα είκοσι μέτρα. Είχαν μόλις ένα κατάστρωμα και το πλήρωμα τους έφτανε μέχρι και τα είκοσι άτομα. Ταξίδευαν πάντα κοντά στις ακτές, χωρίς να χάσουν την οπτική τους επαφή με αυτές. Με τις βάρκες, οι Πορτογάλοι άνοιξαν την Εποχή των Ανακαλύψεων, ανακαλύπτοντας τις νήσους Αζόρες και Μαδέρες καθώς και τις Αφρικανικές ακτές έχοντας περάσει το Ακρωτήριο Μποζαντόρ (σημερινή Δυτική Σαχάρα) όπου ήταν το νοτιότερο άκρο του - τότε - γνωστού Κόσμου. Η ιστορία όμως των βαρκών, δεν ξεκινά από τις πορτογαλικές ανακαλύψεις αφού το είδος αυτού του πλοίου προϋπήρχε ήδη από την Αρχαία Αίγυπτο. Αυτό τον τύπο πλοίου, οι Αρχαίοι Αιγύπτιοι τον είχαν ονομάσει “μπάρι” που σήμαινε “μικρό πλοίο”. Από την Αιγυπτιακή λέξη προέκυψε το Αρχαίο Ελληνικό

“βάρις” από το οποίο στην συνέχεια προέκυψε η λατινική λέξη “μπάρκα” (Barca) που υιοθετήθηκε και από τις λατινογενείς γλώσσες των Πορτογαλικών και των Ισπανικών.

Καραβέλα

Η καραβέλα, ήταν ένα δημιούργημα των Πορτογάλων με επιρροές από τις ναυπηγικές τεχνικές των Μουσουλμάνων που είχαν εξαπλωθεί πριν στην Ιβηρική Χερσόνησο. Ήταν ένα γρήγορο, ελαφρύ και εύκολο στους χειρισμούς πλοίο, λόγω των τριγωνικών πανιών που έδινε την δυνατότητα πλεύσης αντίθετα στον άνεμο. Μπορούσε να μεταφέρει μέχρι πενήντα τόνους εμπορεύματα και είχε δύο ή τρία ιστία. Είχε ένα κατάστρωμα και από κάτω (δηλαδή μεταξύ του καταστρώματος και του πυθμένα) ήταν ο αποθηκευτικός χώρος των εμπορευμάτων. Η καραβέλα, ως μοντέλο εξελίχθηκε στα μέσα του 15ου αιώνα υπό την οικονομική ενίσχυση του

Ερρίκου του Θαλασσοπόρου. Η προέλευση του ονόματος του προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη “κάραβος” και την πορτογαλική λέξη “βέλα” που σημαίνει “ιστίο”

Με πλοίο τύπου караβέλα, ο Βαρθολομαίος Ντιάζ πέρασε το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, ανακαλύπτοντας το νότιο άκρο της Αφρικής.

Ναυς

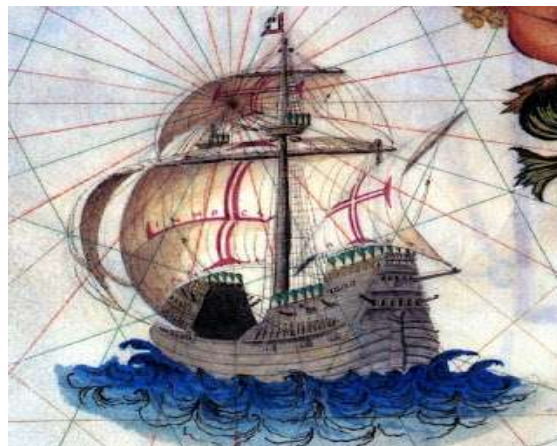
Καθώς οι Πορτογάλοι ανακάλυπταν ολοένα και περισσότερο τις Αφρικανικές ακτές με την διάρκεια των πλόων να γίνεται μεγαλύτερη, παρουσιάστηκε η ανάγκη για έναν τύπο πλοίου, με μεγαλύτερη αυτάρκεια προμηθειών στον ωκεανό αλλά και μεγαλύτερης χωρητικότητας εμπορευμάτων. Έτσι, δημιουργήθηκε ο τύπος πλοίου που οι Πορτογάλοι ονόμασαν “νάου” από την αρχαία ελληνική λέξη “ναυς”, που στα νέα ελληνικά σημαίνει “πλοίο”. Στην συνέχεια, στα πλοία αυτά, για λόγους ασφαλείας - καθώς η αξία των εμπορευμάτων τους ήταν μεγάλη και συνεπώς δελεαστική για τους πειρατές - τοποθετήθηκαν κανόνια. Τέτοιου τύπου πλοίο ήταν το Σάντα Μαρία του Χριστόφορου Κολόμβου με το οποίο το 1492 ο Γενουάτης θαλασσοπόρος έφτασε στην Αμερική αλλά και τα πλοία του Βάσκο ντα Γκάμα με τα οποία ανακαλύφθηκε ο θαλάσσιος δρόμος προς την Ινδία.

Γαλιόνι

Το Γαλιόνι, εμφανίστηκε στις αρχές του 16ου αιώνα στις Πορτογαλικές αρμάδες που ταξίδευαν προς την Ινδία. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πλοίο τύπου “ναυς” στην πολεμική του εκδοχή, καθώς ήταν αρκετά ευέλικτο σε κατάσταση ναυμαχίας, εξοπλισμένο με κανόνια και με σπουδαία πολεμική επιχειρησιακή ικανότητα. Σε σχέση με το ναυς, ήταν μακρύτερο και στενότερο. Τα Γαλιόνια, χρησιμοποιούνταν για την μεταφορά πολύτιμων εμπορευμάτων, για την αντιμετώπιση εχθρικών πλοίων, αλλά και ως μέσο για να καταβληθεί κάθε αντίσταση των αυτοχθόνων στην δημιουργία νέων αποικιών. Η ονομασία του προέρχεται από τον Βυζαντινού τύπου πολεμικό πλοίο Γαλέα (όπως και η ονομασία “γαλέρα”) το οποίο ονομάστηκε έτσι από το είδος καρχαρία του Γαλέου που συναντάται μέχρι και σήμερα στις θάλασσες της τότε Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Με το Γαλιόνι “Γκόλντεν Χάιντ”, ο Άγγλος Φράνσις Ντρέικ, κούρσεψε τις Ισπανικές αποικίες του Ειρηνικού Ωκεανού και πραγματοποίησε τον δεύτερο περίπλου της Γης.

Καράκα

Τα πλοία καράκες, ήταν κατεξοχήν εμπορικά πλοία με μεγάλη χωρητικότητα εμπορευμάτων. Εμφανίστηκαν από τον 14ο αιώνα πραγματοποιώντας ταξίδια μεταξύ της Μεσόγειου και της Βαλτικής Θάλασσας. Σε σχέση με τα προαναφερθέντα πλοία, είχαν ψηλότερη κουπαστή. Οι Πορτογάλοι, τα εξέλιξαν και τα χρησιμοποιούσαν για να μεταφέρουν εμπορεύματα στην Πορτογαλία από την Ανατολική Ασία φτάνοντας την μεταφορική τους ικανότητα μέχρι και τους 2000 τόνους. Πλοίο τύπου καράκα, ήταν και το πλοίο του Γάλλου Ζακ Καρτιέ, Γκραντ Ερμίν, με το οποίο ανακάλυψε τον ποταμό του Αγίου Λαυρεντίου στον σημερινό Καναδά.

Βιβλιογραφία: Wikipedia, η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια